

ANTARKTIKA

Čarobno potovanje na Antarktiko v letu 2011 v prijetni družbi, je bil povod da sem jo vzljubil. O mojih občutkih o naravnih lepotah, verjemite mi, bi lahko imel posebno predavanje. Nekaj urni razgovori o raziskovalnih in znanstvenih aktivnostih ter o Sporazumu o Antarktiki z njenim ljubiteljem, raziskovalcem dr. Davidom Dolmyerjem, so me dodatno očarali in me spodbudili, da moram(o) za ohranjanje tega svetovnega bisera nekaj storiti.

Z Lionom Dušanom Hrobatom, sva imela v najinem LK Ljubljana Tivoli predavanje o našem doživetju na potovanju na Antarktiko. Predlagal sem, da naš klub prevzame pobudo, da RS podpiše Sporazum o Antarktiki in jo prenese na raven Distrikta. Tedanji mednarodni direktor LCI Janez Bohorič je odločno predlagal guvernerju Vodopiji, da se lotimo realizacije pobude. Namreč ekologija je močna aktivnost Lionov. Od tu naprej se pogovarjamo samo v množini.

Sporazum o Antarktiki je bil sklenjen decembra leta 1959, v času Mednarodnega Geofizičnega leta. V veljavo je stopil 23. junija leta 1961. Podpisalo ga je 12 ustanovnih članic: vlade Argentine, Avstralije, Belgije, Čila, Francije, Japonske, Nove Zelandije, Norveške, Južne Afriške Republike, Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik, Združenega Kraljestva Velike Britanije in Združenih držav Amerike.

Do danes ga je podpisalo 52 držav (25% vseh držav na našem planetu) od tega 22 članic EU, kar je več kot 60% svetovnega prebivalstva. 28 podpisnic (12 ustanovnih in 16 drugih) je posvetovalnih in imajo volilno pravico, preostale (24) **lahko tvorno sodelujejo** na rednih letnih srečanjih, a brez volilne pravice.

Bistvo Sporazuma je že izraženo v preambuli:

- **Vse aktivnosti na Antarktiki služijo v dobrobit vsega človeštva.** Uporabljajo se izključno v miroljubne namene.

- Mednarodne raziskave na Antarktiki so **v skladu s konceptom Mednarodnega Geofizikalnega leta, ki zagovarja koriščenje znanosti za napredek vsega človeštva** in v duhu mednarodnega soglasja in dogovora podanega **v načelih ustanovne listine Združenih narodov.**

- Sporazum obsega 14 členov v katerih so točno določeni pogoji glede: **prepovedi vseh vojaških in jedrskih aktivnostih, o suverenosti ozemlja, inšpekciji, pravnih zadevah, znanstvenih aktivnostih, kdo lahko pristopi k temu sporazumu, končne določbe in drugo.** Bilo je sprejetih že veliko dopolnil, **od zaščite okolja do režima turističnih obiskov, ribolova, koriščenja naravnih bogastev in drugo.**

- Sporazum o Antarktiki je v zgodovini človeštva izjemen, ker je **plod civilne zamisli** (in ne politike), konkretno znanstvenikov, ki direktno in indirektno

delujejo na raziskavah na Antarktiki. Na Antarktiki je povprečno preko leta zaposlenih preko 3000 znanstvenikov (pozimi 1200), ki so povezani s 50.000 znanstveniki po vsem svetu.

- **Ni področja znanosti, ki se ne bi proučevalo in potrjevalo v okolju Antarktike. Tudi Slovenija lahko s pristopom k Sporazumu koristi te možnosti** (npr. nanotehnologija) in se kadarkoli priključi že obstoječi raziskovalni/znanstveni skupini.

- **Sporazum**, (na geografskem območju iznad 60. vzporednika) natančno **določa vse okoljske zaščite**, ki jih vsaj za sedaj **spoštujejo vsi**, čeprav na Antarktiki ni represivnih institucij (ni obalne straže, ni vojske, ni sodišč in tudi ni sankcij). Nekaj nepravilnosti nekaterih držav (**japonski letni ulov kitov**) se redno ovira in tudi **preprečuje**. **Antarktika je poslednja celina na našem planetu, ki je še ekološko čista** (čeprav so še danes v pingvinih sledi DDTa iz 50. let prejšnjega stoletja). **Favna in flora sta za enkrat zaradi spoštovanja dogovorov še v zelo dobrem stanju. Antarktika je, ne pozabimo, največji vir sladkovodne vode.**

- Pod Antarktiko se nahajajo bogata rudna bogastva. Vprašanje je, kdaj bo uspelo razviti ustrezne tehnologije za izkoriščanje teh bogastev. Interes po nekontroliranem izkoriščanju rudnih bogastev, predstavlja veliko nevarnost, da se leta 2048 veljavnost Sporazuma ne podaljša, in Sporazum pade! Od zdaj naprej je odgovornost tudi na nas, da si aktivno prizadevamo, da postane Sporazum trajen! **Ne smemo dovoliti, da bo v svoji lakomnosti tudi tu zmagal kapital!**

Že v začetku sta se naši pobudi pridružila SAZU, Svet za varovanje okolja - njegov predsednik Andrej Kranjc in Dušan Plut - ter Slovensko-švedsko društvo, predsednik Janez Pergar. Vsi smo strnili naše moči, naše prijateljske povezave in vplive. Sestankovali smo, si dopisovali, predlagali ideje kako biti učinkoviti.

V preteklih letih, vse od leta 2012 do ratifikacije, smo pisali predsedniku republike, predsednikom vlad (trem), posameznim ministrstvom (štirim), predsedniku DZ, raznim znanstvenim institucijam (Boris Kidrič, Institut Jožef Štefan, Univerza v Ljubljani), državnim sekretarjem, naši evropski komisarki, trem mednarodnim predsednikom LCI, vsem poslanskim skupinam in posebej predsednikom posameznih strank. Z naštetimi smo imeli veliko sestankov, predavanj o Antarktiki, tvorno smo sodelovali na mediteranski konferenci Lionov, skratka – ni nam bilo žal časa ZA ANTARKTIKO!

Danes je projekt končan; RS je Sporazum o Antarktiki ratificirala. Tu smo zbrani, da si čestitamo in obenem posvetimo temu dejanju še nekaj besed.

- Ekologija postaja v svetovnem merilu vedno bolj in bolj pomembna, ohranjanje narave je nujnost za bodoče rodove. Slovenija je s

pristopom k Sporazumu izkazala prizadevanje za ohranitev Antarktike in s tem prispevala h globalni skrbi za naš planet.

- Podpis Sporazuma pomeni za Slovenijo odmevno dodano vrednost v njenem umeščanju v svetovni prostor in se uvršča med globalno-okoljsko in medgeneracijsko najbolj odgovorne države sveta.
- Ta uspeh kaže, da v Sloveniji obstoja možnost, da se prisluhne posameznikom, predvsem pa civilni družbi in njenim pobudam, še posebej, če temeljijo na plemenitih idejah.
- Ni področja znanosti, ki se ne bi proučevalo in potrjevalo v okolju Antarktike. Tudi Slovenija bo lahko na širokem področju znanosti te izkušnje bogato izkoristila. Za to niso potrebne nobene investicije, priključimo se lahko, če bomo podpirali znanost, v znanstvene postaje na Antarktiki in v z Antarktiko povezane znanstvene raziskovalne projekte.

Na koncu bi se rad zahvalil sedanji Vladi, ki je Sporazum podpisala in DZ, ki ga je ratificiral, zahvalil bi se rad tudi prejšnji vladi, ki se je odločila pobudo izpeljati in je zadolžila MIZŠ, MOP in MZZ, da ga ovrednotijo. Zahvala tudi vsem poslanskim skupinam, ki so projekt podprle.. In še enkrat, hvala Zvezi Lions Klubov Slovenije, njenim 7 guvernerjem, SAZU kot najvišji intelektualni ustanovi v Sloveniji in Slovensko-švedskemu društvu, njihovim predsednikom, ki so vložili svoj vpliv in energijo, da smo, čeprav je trajalo 7 let, in verjemite – ne bi odnehali, tudi če bi trajalo 17 ali 27 let – da smo našo pobudo realizirali.

HVALA VSEM!

Miro Brumat